

Til samtlige kommuner

cc. Dansk Blindesamfund, Danske Handicaporganisationer og
IBOS – Institutet for Blinde og Svagsynede

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 72 28 24 00
sim@sim.dk

Sagsnr.
2019 - 4712

Hjælp til stemmeafgivning, hjælpemidler og tilgængelighed ved Europa-Parlamentsvalget og folketingsvalget i 2019

Doknr.
158442

Dato
17-06-2020

Det er utrolig vigtigt, at alle, der går hen for at stemme til valg i Danmark, får en god og tryk oplevelse. Det er ikke nok, at man gerne vil stemme, man skal også føle sig tryk ved det og rent faktisk have lyst til det. For det er netop, når vi sætter vores kryds på stemmesedlen, at vi får indflydelse på, hvordan samfundet skal indrettes.

For at sikre dette blev reglerne om hjælp til stemmeafgivning ændret med virkning fra den 1. juli 2017. Nu er det derfor i visse tilfælde muligt for vælgeren at få hjælp alene af én personlig hjælper, og der er hjælpemidler i stemmerummet. De nye former for hjælp til at stemme har dermed været i brug ved de seneste tre valgbehandlinger; det kommunale og regionale valg den 21. november 2017, Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 og senest folketingsvalget den 5. juni 2019.

Social- og Indenrigsministeriet har på denne baggrund sammen med Dansk Blindesamfund, Danske Handicaporganisationer og IBOS – Institutet for Blinde og Svagsynede udvekslet erfaringer om anvendelsen af de nye former for hjælp ved Europa-Parlamentsvalget og folketingsvalget i 2019. Erfaringerne er beskrevet i vedlagte notat, hvor fokus er på de forhold, der kan forbedres.

Jeg vil gerne understrege, at der generelt er stor tilfredshed med håndteringen af formerne for hjælp ved valgene, herunder de nye former for hjælp, og at der er mange positive tilbagemeldinger herom fra vælgere. Det er jeg meget glad for.

Der er dog desværre også nogle tilbagemeldinger fra vælgere, der enten ikke har fået den efterspurgte hjælp, eller som først efter diskussion med en valgstyrelse eller tilforordnet vælger har fået hjælpen. Det er mit indtryk, at hovedparten af disse tilbagemeldinger skyldes manglende kendskab til reglerne blandt valgstyrelserne og de tilfornordede vælgere. Vælgerne skal også i praksis kunne benytte de rettigheder, som Folketinget har givet dem, og det her er derfor tilbagemeldinger, vi både kan og skal undgå i fremtiden.

Derudover er der desværre også nogle få eksempler på, at valgstederne ikke har været tilgængelige ved valgene. Tilgængelighed er efterhånden noget, der har været fokus på i mange år, og derfor skulle der helst ikke længere være sådanne eksempler.

Jeg vil derfor *henstille* til, at kommunerne ved kommende valgbehandlinger sørger for at videreformidle indholdet af afsnit 1 og 2 i vedlagte notat til valgstyrelser og

tilforordnede vælgere på valgstederne, herunder til stemmemodtagere ved brevstemmeafgivningen.

Jeg vil derudover *henstille* til, at kommunerne fortsat har fokus på tilgængelighed, når der skal udvælges valgsteder, og at kommunerne i den forbindelse er opmærksom på afsnit 3 i vedlagte notat.

Med venlig hilsen
Astrid Krag

Enhed
Valgheden

Sagsbehandler
Emilie Stæhr
Hansen

Koordineret med

Notat om erfaringer med hjælp til stemmeafgivning, hjælpemidler og tilgængelighed ved Europa-Parlamentsvalget og folketingsvalget i 2019

Reglerne om hjælp til stemmeafgivning blev ændret med virkning fra den 1. juli 2017. De nye former for hjælp til at stemme har dermed været i brug ved det kommunale og regionale valg den 21. november 2017, Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 og senest folketingsvalget den 5. juni 2019.

Sagsnr.
2019 - 4712

Doknr.
158442

Dato
17-06-2020

Efter at reglerne har været i kraft i nogle år og har været anvendt ved tre valghandlinger, har Social- og Indenrigsministeriet sammen med Dansk Blindesamfund, Danske Handicaporganisationer og IBOS – Institutet for Blinde og Svagsynede udvekslet erfaringer om anvendelsen af de nye former for hjælp ved Europa-Parlamentsvalget og folketingsvalget i 2019.

I dette notat er beskrevet de forhold, der ud fra erfaringerne og tilbagemeldinger ved valgene kan forbedres. Fokus er således ikke umiddelbart på de forhold, der fungerer godt.

Det skal imidlertid understreges, at der generelt er stor tilfredshed med håndteringen af formerne for hjælp ved valgene, herunder de nye former for hjælp, og at der er mange positive tilbagemeldinger herom fra vælgere.

1. Hjælp til stemmeafgivning

Reglerne

Efter regelændringen i 2017 er det i visse tilfælde muligt at få hjælp alene af én personligt udpeget hjælper.

Hjælp til stemmeafgivningen kan derfor foregå på tre måder:

- 1) Hjælp af to valgstyrere eller tilforordnede vælgere
- 2) Hjælp af én valgstyrer eller tilforordnet vælger og én personligt udpeget hjælper
- 3) Hjælp alene af én personligt udpeget hjælper

Ad 1) Udgangspunktet er fortsat, at det er to valgstyrere eller tilforordnede vælgere, der yder hjælp til stemmeafgivningen.

Ad 2) Vælgeren kan dog forlange, at hjælpen i stedet ydes af én valgstyrer eller tilforordnet vælger og af én person, som vælgeren selv har udpeget. Vælgerens ønske om at få hjælp til stemmeafgivningen af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal i alle tilfælde være utvetydigt og må ikke kunne misforstås.

Ad 3) Vælgeren kan i visse tilfælde forlange, at hjælpen ydes alene af én personligt udpeget hjælper. I disse tilfælde skal der derfor ikke medvirke en valgstyrer eller

tilforordnet vælger, når der ydes hjælp ved stemmeafgivningen. To betingelser skal være opfyldt, for at hjælpen kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget:

1. Vælgeren skal udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive sit ønske om alene at få hjælp af én person, som vælgeren selv har valgt, og
2. ønsket fra vælgeren skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

En fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der ikke umiddelbart kan ses eller konstateres, kan således i stedet dokumenteres. Hvis vælgeren f.eks. har et synshandicap, der ikke umiddelbart kan konstateres, kan dokumentationen bl.a. bestå i, at vælgeren til valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger fremviser et medlemskort fra Dansk Blindesamfund.

For en uddybning af, hvornår en vælger kan få hjælp alene af én personlig hjælper, henvises til afsnit 7.3. og 8.2.4. i ministeriets vejledninger om afholdelse af valg. Se senest [Vejledning om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 26. maj 2019](#) (uofficiel trykvenlig version).

Det er valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om de to betingelser er opfyldt. Hvis det vurderes, at en eller begge betingelser ikke er opfyldt, skal vælgeren i stedet tilbydes at få hjælp af en personlig udpeget hjælper sammen med en valgstyrelse eller tilforordnet vælger eller at få hjælp af to valgstyrelser eller tilforordnede vælgere.

Erfaringer ved Europa-Parlamentsvalget og folketingsvalget i 2019

De mest kritiske tilbagemeldinger fra vælgere i både pressen og blandt valgklagerne ved Europa-Parlamentsvalget og folketingsvalget i 2019 handlede om hjælp til stemmeafgivningen. Fælles for tilbagemeldingerne er, at man ud fra det oplyste får det indtryk, at man på de pågældende valgsteder ikke kendte til reglerne om, at man som vælger i visse tilfælde kan få hjælp alene af én personlig hjælper.

To af de mere alvorlige valgklager ved valgene vedrørte netop hjælp til stemmeafgivningen.¹ Klagerne havde i begge sager ønsket at få hjælp alene af én personlig hjælper. Kommunerne har i begge sager som svar på klagen anført, at klagerne ud fra det oplyste angiveligt opfyldte betingelserne for at få hjælp alene af én personlig hjælper. I den ene sag endte klageren med at få hjælp af sin kæreste og en valgstyrelse eller tilforordnet vælger på både valgdagen til Europa-Parlamentsvalget og ved brevstemmeafgivningen til folketingsvalget. I den anden sag fik klageren på valgdagen til Europa-Parlamentsvalget ikke lov til at få hjælp af sin ægtefælle, og klageren endte i stedet med at få hjælp af to tilforordnede vælgere.

Folketinget tilsluttede sig i begge sager kommunernes beklagelser og opfordrede kommunerne til at være særligt opmærksomme på forholdet ved kommende valg.

Dansk Blindesamfund har oplyst, at organisationen har kendskab til 20 kommuner, hvor der enten på valgdagen eller i forbindelse med brevstemmeafgivningen opstod

¹ Se valgklage nr. 4 i betænkning og indstilling om folketingsvalget den 5. juni 2019, beslutningsforslag nr. B 1, Folketinget 2018-19 (2. samling) og valgklage nr. 2 og 3 i betænkning og indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse vedrørende valgene til Europa-Parlamentet, beslutningsforslag nr. B 2, Folketinget 2018-19 (2. samling). De to betænkninger findes her: https://www.ft.dk/ripdf/samling/20182/beslutningsforslag/b1/20182_b1_som_fremsat.pdf https://www.ft.dk/ripdf/samling/20182/beslutningsforslag/b2/20182_b2_som_fremsat.pdf

problemer i forbindelse med, at vælgere ønskede at få hjælp alene af én personlig hjælper.

Dansk Blindesamfund har endvidere oplyst, at valgmanualerne hos nogle kommuner ikke var opdateret med de nye regler om hjælp til stemmeafgivningen.

Social- og Indenrigsministeriet skal derfor opfordre til, at kommunerne sikrer, at manualerne på valgstederne ved kommende valg handlinger er opdateret.

2. Hjælpemidler

Reglerne

Ved lovændringen, der trådte i kraft den 1. juli 2017, blev der indført en bemyndigelse til social- og indenrigsministeren til at fastsætte regler om hjælpemidler ved landsdækkende valg handlinger. Bemyndigelsen er udmøntet ved bekendtgørelse.²

Bekendtgørelsen stiller krav om, at der skal stilles en sort pen, en lup og en LED-lampe til rådighed i mindst ét stemmerum på samtlige afstemningssteder på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Derudover stiller bekendtgørelsen krav om, at der i mindst ét stemmerum på mindst ét afstemningssted i kommunen henholdsvis i hver opstillingskreds (ved folketingsvalg) skal stilles et hæve-sænkebord og et forstørrelsesapparat med skærm af typen CCTV (Closed Circuit Television) til rådighed. Hjælpemidlerne skal også stilles til rådighed på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Ud over at hjælpemidlerne skal stilles til rådighed, skal valgstyrene og de tilfornordnede vælgere også yde hjælp til at betjene de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, såfremt vælgeren ønsker dette.

For en uddybning af de enkelte hjælpemidler og indholdet af bekendtgørelsen henvises til afsnit 7.1.1. og 8.2.3.4. i ministeriets vejledninger om afholdelse af valg. Se link ovenfor.

Erfaringer ved Europa-Parlamentsvalget og folketingsvalget i 2019

Dansk Blindesamfund, Danske Handicaporganisationer og IBOS – Institut for Blinde og Svagsynede har fået mange positive tilbagemeldinger fra vælgere om hjælpemidlerne.

IBOS – Institut for Blinde og Svagsynede har imidlertid også hørt fra en vælger, der ikke kunne få hjælp af en tilfornordnet vælger til at betjene CCTV'et, og vælgeren benyttede derfor ikke CCTV'et ved stemmeafgivningen.

Som anført ovenfor skal valgstyrene og de tilfornordnede vælgere også yde hjælp til at betjene de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Kommunerne skal derfor sørge for, at valgstyrene og de tilfornordnede vælgere forud for kommende valg handlinger bliver sat ind i, hvordan hjælpemidlerne fungerer, således at de er i stand til at hjælpe vælgere med at benytte disse.

Kommunerne kan f.eks. sørge for, at der på valgstederne er overskuelige vejledninger til, hvordan hjælpemidlerne – formentlig især CCTV'et – benyttes, således at

² Bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

valgstyrrerne og de tilfornede vælgere kan benytte vejledningen ved eventuelle spørgsmål herom. En sådan vejledning kan formentlig fås hos kommunens hjælpemiddelcentral. På denne måde vil kommunerne kunne undgå den situation, der er beskrevet ovenfor.

Derudover har IBOS – Institutet for Blinde og Svagsynede over for Social- og Indenrigsministeriet oplyst, at de gerne aflægger besøg hos kommunerne med henblik på at instruere kommunerne i brugen af hjælpemidlerne, herunder CCTV'et. Hvis det har interesse, kan der rettes henvendelse til Annemarie Haack Enevoldsen, Annemarie.Haack.Enevoldsen@kk.dk, tlf. 39 45 23 13.

3. Tilgængelighed ved valg

Der har efterhånden i mange år fra kommunernes side været fokus på at udvælge tilgængelige valgsteder.

For en uddybning af ministeriets anvisninger om tilgængelighed ved valg handlinger henvises til afsnit 7.1.2. i ministeriets vejledninger om afholdelse af valg. Se link ovenfor.

Erfaringer ved Europa-Parlamentsvalget og folketingsvalget i 2019

Selv om der har været fokus på tilgængelighed i mange år, har der imidlertid ved Europa-Parlamentsvalget og folketingsvalget i 2019 været historier i pressen om nogle valgsteder, hvor enten rampen til at komme ind på valgstedet var for stejl, eller liften hertil var i stykker. På disse valgsteder kunne personer med gangbesvær eller handicap, herunder kørestolsbrugere, enten ikke komme ind på valgstedet og stemme eller havde meget svært ved at komme ind.

Social- og Indenrigsministeriet skal derfor opfordre kommunerne til fortsat at have fokus på tilgængelighed, når kommunerne vælger valgsteder.